

مجموعه فراداده‌های مرکز آمار ایران

دفتر شاخص قیمت‌ها

«شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی، سال پایه ۱۳۹۵»

راهنمای فراداده

مقدمه

اطلاعات تماس

به روز رسانی فراداده

توضیحات آماری

واحد اندازه گیری و فرمول‌های محاسباتی

حفظ محرمانگی اطلاعات آماری

سیاست انتشار

فراوانی انتشار

دسترسی و وضوح

ارتباط

بهنگام و به موقع بودن

انسجام و مقایسه پذیری

بازنگری دیتا و تغییر سال پایه

پردازش آماری

مقدمه

شاخص‌های قیمت از مهم‌ترین آمارهایی هستند که مراکز آمار دنیا مبادرت به تهیه و ارزیابی آن‌ها می‌کنند. شاخص قیمت مقداری است که خلاصه‌ای از نسبت یا درصد تغییرات مجموعه‌ای از قیمت‌ها در طول زمان را ارائه می‌دهد. با توجه به این که قیمت‌های کالاها و خدمات متفاوت با نرخ مشابهی تغییر نمی‌کنند، بنابراین یک شاخص قیمت متوسط تغییرات بین آن‌ها را اندازه‌گیری می‌کند. مهم‌ترین شاخص‌های اندازه‌گیری متوسط تغییرات قیمت کالاها و خدمات در اقتصاد عبارتند از شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI)، شاخص قیمت تولیدکننده (PPI) و شاخص‌های قیمت کالاها و صادراتی و وارداتی (XMPIS).

شاخص‌های قیمت کالاها و صادراتی و وارداتی (XMPIS) مقادیر تغییر کلی در مؤلفه‌ی قیمت معاملات کالاها و خدمات بین ساکنان یک قلمرو اقتصادی و ساکنان سایر نقاط جهان را ارائه می‌دهند. قیمت کالاها و وارداتی و صادراتی یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر میزان مبادلات خارجی کشورها و نیز یکی از عوامل تعیین‌کننده رابطه مبادله بوده و تغییرات آن‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است. با توجه به اهمیت شاخص‌های قیمت، مرکز آمار ایران با مبادرت به تهیه و انتشار انواع شاخص قیمت از جمله شاخص‌های قیمت کالاها و صادراتی و وارداتی (از سال ۱۳۹۰ تاکنون)، گامی مهم در تولید و انتشار شاخص‌های مهم اقتصادی برداشته است. شاخص‌های قیمت صادرات و واردات می‌توانند اهداف بسیاری را همچون تعدیل آمار تجارت به قیمت ثابت، پیش‌بینی تورم داخلی و قیمت‌های آتی، کمک به سیاست‌گذاران در اتخاذ سیاست‌های پولی و مالی، اندازه‌گیری نرخ ارز، استفاده در مذاکرات قراردادهای تجاری، پیش‌بینی روند قیمت‌های جهانی و صنعتی خاص و غیره را دنبال کنند.

از آنجا که فرآیند تغییر سال پایه بخشی جداناپذیر از تولید شاخص‌های قیمت است، تغییر سال پایه شاخص‌های قیمت کالاها و صادراتی و وارداتی نیز از سال ۱۳۹۰ به سال ۱۳۹۵ انجام پذیرفت. تغییر سال پایه در این شاخص‌ها به این دلیل انجام می‌پذیرد تا اطمینان حاصل شود که پوشش محصولات و ساختار وزنی شاخص‌ها نشان‌دهنده‌ی الگوهای فعلی تجارت صادرات و واردات است. در تغییر سال پایه‌ی اخیر، جهت افزایش دقت و سهولت محاسبات این شاخص‌های قیمت در ساختار نرم افزاری آن‌ها تغییراتی صورت گرفته است.

با توجه به این که مرکز آمار ایران همواره مترصد تهیه انواع شاخص‌های با کیفیت می‌باشد، تهیه مستندات مورد نیاز مبتنی بر آخرین تحقیقات و بررسی‌های کارشناسی و ارائه‌ی فراداده متناسب با این شاخص‌ها را به عنوان فعالیت‌های متداول کارشناسان خود قرار داده است. به دلیل مشابه بودن مشخصات طرح‌های شاخص قیمت کالاها و صادراتی و وارداتی، این مستند برای هر دو طرح به صورت مشترک ارائه می‌شود و برای کلیه کاربران طرح‌های شاخص قیمت کالاها و صادراتی و وارداتی قابل استفاده و بهره‌برداری بوده و اطلاعات مفیدی را در خصوص نحوه‌ی انجام محاسبات این شاخص‌ها و سایر اطلاعات طرح‌ها در اختیار خواننده قرار می‌دهد.

۱. اطلاعات تماس	
۱.۱. سازمان مربوطه	مرکز آمار ایران
۱.۲. واحد مربوطه	دفتر شاخص قیمت‌ها
۱.۳. آدرس	تهران، خیابان فاطمی، خیابان رهی معیری، مرکز آمار ایران، دفتر شاخص قیمت‌ها

۲. بروزرسانی فرا داده	
۲.۱. تاریخ آخرین بروز رسانی	۱۴۰۰/۰۳/۰۱
۲.۲. تعداد فرا داده منتشر شده	۱

۳. توضیحات آماری	
۳.۱. اهداف کلی طرح	<p>طرح شاخص قیمت کالاهای وارداتی: تهیه و انتشار شاخص قیمت کالاهای وارداتی در سطح گروه‌های نظام هماهنگ شده توصیف کدگذاری HS در کل کشور؛ محاسبه تغییرات فصلی و سالانه شاخص قیمت بخش کالاهای وارداتی در سطح کشور.</p> <p>طرح شاخص قیمت کالاهای صادراتی: تهیه و انتشار شاخص قیمت کالاهای صادراتی در سطح گروه‌های نظام هماهنگ شده توصیف و کدگذاری HS در کل کشور؛ محاسبه تغییرات فصلی و سالانه شاخص قیمت بخش کالاهای صادراتی در سطح کشور.</p>
۳.۲. اهداف تفصیلی طرح	<p>طرح شاخص قیمت کالاهای وارداتی: محاسبه شاخص کل قیمت بخش کالاهای وارداتی در سطح کشور به صورت فصلی و سالانه؛ تهیه سری زمانی مربوط به اعداد شاخص قیمت بخش کالاهای وارداتی در سطح کشور؛ تهیه سری زمانی مربوط به درصد تغییرات شاخص قیمت کل بخش کالاهای وارداتی در سطح کشور؛ تهیه سری زمانی مربوط به رابطه مبادله در سطح کشور.</p> <p>طرح شاخص قیمت کالاهای صادراتی: محاسبه شاخص کل قیمت بخش کالاهای صادراتی در سطح کشور به صورت فصلی و سالانه؛ تهیه سری زمانی مربوط به اعداد شاخص قیمت بخش کالاهای صادراتی در سطح کشور؛ تهیه سری زمانی مربوط به درصد تغییرات شاخص قیمت کل بخش کالاهای صادراتی در سطح کشور؛ تهیه سری زمانی مربوط به رابطه مبادله در سطح کشور.</p>

<p>۳.۳. توصیف داده</p> <p>قیمت محصولات وارداتی (متوسط- ریالی و دلاری)، شاخص قیمت واردات (ریالی و دلاری) ، قیمت محصولات صادراتی (متوسط- ریالی و دلاری)، شاخص قیمت صادرات (ریالی و دلاری)، رابطه مبادله (ریالی و دلاری).</p> <p>داده‌های دریافتی از گمرک جمهوری اسلامی ایران بر دو نوع هستند: مقدماتی و نهایی (بازنگری شده)، لذا ابتدا شاخص‌های قیمت صادرات و واردات (ریالی و دلاری - مبتنی بر داده‌های مقدماتی) با استفاده از داده‌های مقدماتی دریافتی از گمرک طی دوره‌های فصلی محاسبه و منتشر می‌شوند و پس از دریافت داده‌های بازنگری شده، شاخص‌های مبتنی بر داده‌های نهایی مجدداً محاسبه و منتشر می‌شوند.</p>	
<p>۳.۴. چارچوب آماری</p> <p>چارچوب آماری طرح شاخص قیمت کالاهای واردتی کلیه کدهای تعرفه وارداتی کشور در سال ۱۳۹۵ (سال پایه) می‌باشد.</p> <p>چارچوب آماری طرح شاخص قیمت کالاهای صادراتی کلیه کدهای تعرفه صادراتی کشور در سال ۱۳۹۵ (سال پایه) می‌باشد.</p>	
<p>۳.۵. روش جمع آوری اطلاعات</p> <p>اطلاعات مورد نیاز تهیه این دو طرح، یعنی متوسط قیمت محصولات وارداتی و صادراتی ، مبتنی بر آمار ثبتی گمرک جمهوری اسلامی ایران بوده (ارزش ریالی و دلاری و مقدار) و به دو دسته‌ی مقدماتی و نهایی (بازنگری شده) تقسیم می‌شوند.</p>	
<p>۳.۶. پوشش زمانی</p> <p>شاخص‌ها به صورت دوره‌های فصلی و سالانه منتشر می‌شوند (در هر دو طرح)</p>	
<p>۳.۷. سیستم طبقه بندی</p> <p>سیستم طبقه بندی مورد استفاده در هر دو طرح، نظام هماهنگ توصیف و کدگذاری کالاها (HS) مبتنی بر کتاب مقررات صادرات و واردات وزارت صمت است که سالانه به روز و منتشر می‌شود. این طبقه‌بندی در ۲۱ قسمت و ۹۸ فصل در فرمت دورقمی تا هشت رقمی کد گذاری شده است که بر اساس آخرین ویرایش ارائه شده از سوی بخش آمار سازمان ملل متحد (UNSD) یعنی HS(2017) تدوین شده است. در این طبقه بندی هر کالا دارای یک کد تعرفه هشت رقمی استاندارد می‌باشد.</p>	
<p>۳.۸. پوشش طبقه بندی</p> <p>در هر دو طرح ۲۰ گروه از ۲۱ گروه اصلی طبقه بندی HS پوشش داده می‌شود که به شرح ذیل هستند:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. حیوانات زنده و محصولات حیوانی ۲. محصولات نباتی ۳. چربیها و روغن‌های حیوانی یا نباتی، فرآورده‌های حاصل از تفکیک آنها، چربیهای خوراکی آماده موم‌های حیوانی یا نباتی ۴. محصولات صنایع غذایی، نوشابه‌ها، آبگون‌های الکلی و سرکه‌ها، توتون و تنباکو و بدل ساخته آنها ۵. محصولات معدنی ۶. محصولات صنایع شیمیایی یا صنایع وابسته به آن ۷. مواد پلاستیکی و اشیاء ساخته شده از این مواد، کائوچو و اشیاء ساخته شده از کائوچو ۸. پوست خام، چرم، پوستهای نرم و اشیاء ساخته شده از این مواد، اشیاء زین و برگ سازی، لوازم سفر، کیف‌های دستی و محفظه‌های همانند، اشیاء ساخته شده از روده (باستثنای اشیاء ساخته شده از احشاء کرم ابریشم) ۹. چوب و اشیاء چوبی، زغال چوب، چوب پنبه و اشیاء چوب پنبه‌ای، مصنوعات حصیربافی یا سبدبافی 	

<p>۱۰. خمیر چوب یا سایر مواد الیافی سلولزی، کاغذ یا مقوا برای بازیافت (آخال و ضایعات) کاغذ و مقوا و اشیاء ساخته شده از آنها</p> <p>۱۱. مواد نسجی و مصنوعات از این مواد</p> <p>۱۲. کفش، کلاه، چتر آفتابی، عصا، عصای صندلی شو، شلاق و تازیانه، تعلیمی و اجزاء آنها، پر آماده و اشیاء ساخته شده از پر، گلپای مصنوعی، اشیاء از موی انسان</p> <p>۱۳. مصنوعات از سنگ، گچ، سیمان، پنبه نسوز، میکا یا از مواد همانند محصولات سرامیک، شیشه و مصنوعات از شیشه</p> <p>۱۴. مروارید طبیعی یا پرورده، سنگهای گرانبها یا نیمه گرانبها، فلزات دارای روکش یا پوشش از فلزات گرانبها، و اشیاء ساخته شده از این مواد، زیور آلات بدلی (فانتزی)، سکه</p> <p>۱۵. فلزات معمولی و مصنوعات آنها</p> <p>۱۶. ماشین آلات و وسایل مکانیکی؛ ادوات برقی؛ اجزاء و قطعات آنها؛ دستگاههای ضبط و پخش صوت؛ دستگاههای ضبط و پخش صوت و تصویر تلویزیون؛ و اجزاء و قطعات و متفرعات این دستگاهها</p> <p>۱۷. وسایل نقلیه زمینی، هوایی، آبی و تجهیزات و ترابری مربوط به آنها</p> <p>۱۸. آلات و دستگاههای اپتیک، عکاسی، سینماتوگرافی، سنجش، کنترل، دقت سنجی، آلات و دستگاههای طبی - جراحی، اشیاء صنعت ساعت سازی، آلات موسیقی، اجزاء و قطعات و متفرعات آنها</p> <p>۲۰. کالاها و مصنوعات گوناگون</p> <p>۲۱. اشیاء هنری، اشیاء کلکسیون یا عتیقه</p>	
	<p>۳.۹. پوشش جغرافیایی در سطح کل کشور</p>
<p>نتایج حاصل از استخراج اطلاعات این طرح در سطح کل کشور و برای تمامی گروه های طبقه بندی HS قابل انتشار است (در هر دو طرح)</p>	<p>۳.۱۰. سطح انتشار نتایج</p>
<p>طرح شاخص قیمت کالاهای وارداتی: کلیه کالاهای وارداتی کشور طرح شاخص قیمت کالاهای صادراتی: کلیه کالاهای صادراتی کشور</p>	<p>۳.۱۱. جامعه هدف:</p>
<p>طرح شاخص قیمت کالاهای وارداتی: کلیه کالاهای وارداتی کشور طرح شاخص قیمت کالاهای صادراتی: کلیه کالاهای صادراتی کشور</p>	<p>۳.۱۲. جامعه آمارگیری</p>
<p>جامعه آماری طرح شاخص قیمت کالاهای وارداتی: کلیه کالاهای وارداتی کشور جامعه آماری طرح شاخص قیمت کالاهای صادراتی: کلیه کالاهای صادراتی کشور</p>	<p>۳.۱۳. جامعه آماری</p>
<p>داده های تجارت خارجی گمرک جمهوری اسلامی ایران (در هر دو طرح)</p>	<p>۳.۱۴. منابع اوزان</p>
<p>گمرک جمهوری اسلامی ایران (در هر دو طرح)</p>	<p>۳.۱۵. واحد آمارگیری</p>
<p>طرح شاخص قیمت کالاهای وارداتی: کالای وارداتی طرح شاخص قیمت کالاهای صادراتی: کالای صادراتی</p>	<p>۳.۱۶. واحد آماری</p>
<p>- متوسط قیمت ریالی محصول وارداتی (ارزش واحد ریالی): از تقسیم ارزش ریالی محصول نمونه وارداتی بر وزن آن به دست می آید.</p>	<p>۳.۱۷. مفاهیم و تعاریف آماری</p>

<p>- متوسط قیمت دلاری محصول وارداتی (ارزش واحد دلاری): از تقسیم ارزش دلاری محصول نمونه وارداتی بر وزن آن به دست می‌آید.</p> <p>- شاخص قیمت کالاهای وارداتی (ریالی): میانگین تغییرات نسبی قیمت ریالی محصولات وارداتی را در یک دوره زمانی مشخص نسبت به دوره‌ی پایه اندازه گیری می‌کند.</p> <p>- شاخص قیمت کالاهای وارداتی (دلاری): میانگین تغییرات نسبی قیمت دلاری محصولات وارداتی را در یک دوره زمانی مشخص نسبت به دوره‌ی پایه اندازه گیری می‌کند.</p> <p>- متوسط قیمت ریالی محصول صادراتی (ارزش واحد ریالی): از تقسیم ارزش ریالی محصول نمونه صادراتی بر وزن آن به دست می‌آید.</p> <p>- متوسط قیمت دلاری محصول صادراتی (ارزش واحد دلاری): از تقسیم ارزش دلاری محصول نمونه صادراتی بر وزن آن به دست می‌آید.</p> <p>- شاخص قیمت کالاهای صادراتی (ریالی): میانگین تغییرات نسبی قیمت ریالی محصولات صادراتی را در یک دوره زمانی مشخص نسبت به دوره‌ی پایه اندازه گیری می‌کند.</p> <p>- شاخص قیمت کالاهای صادراتی (دلاری): میانگین تغییرات نسبی قیمت دلاری محصولات صادراتی را در یک دوره زمانی مشخص نسبت به دوره‌ی پایه اندازه گیری می‌کند.</p> <p>- رابطه مبادله: رابطه مبادله قدرت خرید صادرات را نشان می‌دهد و شاخصی است که بررسی رفتار آن طی زمان به‌عنوان معیاری برای بررسی میزان برخورداری از منافع تجارت بین‌الملل در هر کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. فرمول به کار رفته در مرکز آمار ایران رابطه‌ی مبادله‌ی تهاتریست که از تقسیم شاخص صادرات بر شاخص واردات در یک دوره‌ی زمانی مشخص به دست می‌آید. (ه) : با توجه به این که قیمت‌های کالاهای صادراتی و وارداتی دریافتی مبتنی بر دو نوع ریالی و دلاری هستند، رابطه مبادله‌ی محاسباتی در مرکز آمار ایران نیز به تفکیک دو نوع ریالی و دلاری قابل ارائه است)</p>	
<p>طرح آمارگیری از قیمت کالاهای صادراتی برای محاسبه شاخص قیمت کالاهای صادراتی از سال ۱۳۸۱ به روش نمونه‌گیری اجرا شد و تا سال ۱۳۹۲ اجرای آن ادامه یافت ولی به دلایلی اجرای طرح مذکور معوق شد. در سال ۱۳۹۳ مطالعات نظری و امکان‌سنجی طرح‌های «شاخص قیمت کالاهای صادراتی» و «شاخص قیمت کالاهای وارداتی» با استفاده از اطلاعات گمرک جمهوری اسلامی ایران در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی، بر اساس اطلاعات ثبتی در ایران بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ به صورت فصلی به تفکیک ارزش دلاری و ریالی از سال ۱۳۹۰ تا تابستان ۱۳۹۹ محاسبه و منتشر شد.</p> <p>پس از بررسی‌های کارشناسی در سال ۱۳۹۹ فعالیت‌های تغییر سال پایه طرح‌های شاخص قیمت صادرات و واردات به سال ۱۳۹۵ صورت پذیرفت و سری زمانی آن‌ها بر این مبنای تعدیل و بروز رسانی شد.</p>	<p>۳.۱۸. سابقه‌ی اجرای طرح</p>
<p>در مستندات تغییر سال پایه شاخص‌های قیمت توصیه می‌شود، ابتدا اولین دوره به عنوان دوره‌ی پایه و برابر ۱۰۰ در نظر گرفته می‌شود و سپس شاخص سایر دوره‌های سال پایه را بر اساس اولین شاخص موجود محاسبه می‌گردد.</p>	<p>۳.۱۹. تغییر سال پایه</p>
<p>سال پایه سالی است که وزن‌های شاخص بر اساس آن دوره هستند و شاخص برابر با ۱۰۰ است : در حال حاضر سال پایه شاخص‌های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی سال ۱۳۹۵ است.</p>	<p>۳.۲۰. دوره‌ی پایه</p>

۴. واحد اندازه گیری و فرمول (های) محاسباتی

<p>۴.۱. واحد اندازه گیری شاخص است</p>	<p>۴.۱. واحد اندازه گیری</p>
<p>فرمول محاسباتی شاخص در هر دو طرح شاخص قیمت صادرات و واردات بر اساس شاخص لاسپیرز تعدیل یافته است که به شرح ذیل می باشد:</p> $I_t = \frac{\sum_{i=1}^m p_i^{t-1} q_i^o \frac{p_i^t}{p_i^{t-1}}}{\sum_{i=1}^m p_i^o q_i^o} \times 100$ <p>که در آن:</p> <p>I^t : شاخص قیمت کالاهای وارداتی (صادراتی) در دوره t</p> <p>p_i^t : قیمت کالای i ام در دوره t</p> <p>p_i^{t-1} : قیمت کالای i ام در دوره قبل ($t-1$)</p> <p>q_i^o : مقدار کالای i ام در دوره پایه</p> <p>p_i^o : قیمت کالای i ام در دوره پایه</p> <p>$p_i^o q_i^o$: ارزش کالای i ام در دوره پایه</p> <p>$p_i^{t-1} q_i^o$: ارزش کالای ارائه شده i ام در دوره زمانی o بر مبنای قیمت های دوره زمانی ($t-1$)</p> <p>نسبت قیمت کالای i ام در دوره زمانی t به دوره زمانی $t-1$: $\frac{p_i^t}{p_i^{t-1}}$</p> <p>m : تعداد کالاها</p> <p>i : اندیس کالا</p> <p>مرحله اول محاسبه شاخص قیمت کالاهای وارداتی (صادراتی)، تهیه شاخص قیمت اولیه برای هر قلم بر اساس منابع اطلاع موجود آن است که بر اساس فرمول سرجمع اولیه جونز به دست می آید و سپس شاخص گروه های بالاتر بر اساس فرمول تعدیل یافته لاسپیرز فوق محاسبه می گردد.</p>	<p>۴.۲. فرمول شاخص</p>
<p>شاخص تجارت خارجی یا رابطه مبادله نیز بر اساس رابطه مبادله تهاتری خالص است که از تقسیم شاخص صادرات بر شاخص واردات متناظر آن در یک دوره زمانی مشخص محاسبه می شود:</p> $TOT_t = EX_t / IM_t$	<p>۴.۳. فرمول رابطه مبادله</p>

۵. حفظ محرمانگی اطلاعات آماری	
۵.۱. محرمانگی - سیاست	مطابق با اصل ۶ اصول بنیادین آمارهای رسمی «حفظ محرمانگی اطلاعات»، اطلاعات مربوط به اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی که توسط مؤسسات آماری به منظور تهیه جداول آماری جمع‌آوری می‌شوند، کاملاً محرمانه محسوب شده و تنها برای مقاصد آماری مورد استفاده قرار می‌گیرند. در عمل، این بدان معناست که هیچ ارقامی منتشر نخواهد شد که در آن بتوان موسسه، بنگاه و شرکت را شناسایی کرد، مگر اینکه این ارقام از قبل در دسترس عموم باشد.
۵.۲. محرمانگی - خط‌مشی	مرکز آمار ایران طبق ماده ۷ قانون تأسیس خود «خط‌مشی اطلاعات آماری» تضمین می‌کند که اطلاع‌رسانی آماری موجب آشکارسازی اطلاعات واحد آماری (فرد، کسب و کار و...) نشود. هم‌چنین در صورت نیاز کاربران به ریزداده‌ها، دسترسی به داده‌های مورد درخواست، پس از حذف عوامل شناسایی واحد آماری فراهم می‌شود.
۵.۳. محرمانگی - اقدامات	تدوین شاخص قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی از سیاست محرمانگی داده‌های مرکز آمار ایران و خط‌مشی اطلاعات آماری پیروی می‌کند. لذا کلیه اطلاعات دریافتی از پاسخگویان و دستگاه‌های اجرایی محرمانه می‌باشد و بر اساس نظام ISMS دسترسی کارشناسان مرکز آمار به صورت محدود و غیر قابل انتقال (read only) است.

۶. سیاست انتشار	
۶.۱. تقویم انتشار	تاریخ انتشار در تقویم انتشار ارائه می‌شود.
۶.۲. دسترسی به تقویم انتشار	تقویم انتشار از طریق لینک (https://www.amar.org.ir /خانه/تقویم-انتشارات-و-تجدید-نظرهای-سال-۱۳۹۹) قابل دسترسی است. در این تقویم در ماه مورد نظر، اطلاعات هر سلول بیانگر روز انتشار و دوره مرجع آمار منتشر شده می‌باشد.
۶.۳. خط‌مشی انتشار- دسترسی کاربر	آمارها مبتنی بر تقویم انتشار منتشر شوند و هیچ کس از خارج مرکز نمی‌تواند به آمار قبل از انتشار دسترسی داشته باشد. آمار شناس ملی می‌تواند تصمیم بگیرد که چنین نشریاتی قبل از زمان انتشار رسمی منتشر شوند یا نه به عنوان مثال دینفعان یا رسانه‌ها.

۷. فراوانی انتشار	
گزارشات شاخص‌های قیمت کالاهای وارداتی و صادراتی به صورت دوره‌های فصلی تهیه و منتشر می‌شوند.	

۸. دسترسی و ضوح	
<p>مرکز آمار ایران به منظور سهولت دسترسی کاربران به اطلاعات این طرح، شرایط زیر را فراهم نموده است.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ بهبود ساختار گزارشات طرح به منظور سهولت استفاده کاربران از اطلاعات ✓ اطلاع رسانی و انتشار نتایج طرح در درگاه ملی آمار، بخش اخبار آماری ✓ امکان دسترسی کاربران به تمام خروجی های قابل انتشار و نتایج مرتبط با طرح مذکور در درگاه ملی آمار و در یک گروه موضوعی مشخص (درگاه ملی آمار، بخش داده ها و اطلاعات آماری، شاخص های قیمت، شاخص قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی) ✓ امکان دسترسی کاربران به پایگاه داده برخط طرح مذکور به آدرس (درگاه ملی آمار، بخش داده ها و اطلاعات آماری، شاخص های قیمت، شاخص قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی) ✓ بارگذاری و بروزرسانی اطلاعات طرح های صادرات و واردات در اپلیکشن آمار همراه برای استفاده برخط کاربران 	<p>۸.۱. دسترسی - اطلاع رسانی انتشار و پایگاه داده برخط</p>
<p>به منظور درک درست آمارها و استفاده های مناسب از آن ها و برای اولین بار، فراداده طرح های شاخص قیمت صادرات و واردات تهیه و در دسترس عموم قرار خواهد گرفت.</p>	<p>۸.۲. وضوح:</p>
<p>شاخص های قیمت صادرات و واردات در قالب های زیر منتشر شده و در دسترس عموم قرار می گیرد:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ این آمار به صورت دوره های فصلی و سالانه در سایت مرکز آمار ایران بخش تازه های نشر در قالب گزارش های زیر منتشر می شود: - گزارش فصلی شاخص قیمت کالاهای صادراتی (مبتنی بر داده های مقدماتی گمرک) - گزارش فصلی شاخص قیمت کالاهای وارداتی (مبتنی بر داده های مقدماتی گمرک) - گزارش سالانه شاخص قیمت کالاهای صادراتی (مبتنی بر داده های مقدماتی گمرک) - گزارش سالانه شاخص قیمت کالاهای وارداتی (مبتنی بر داده های مقدماتی گمرک) - گزارش سالانه شاخص قیمت کالاهای صادراتی (مبتنی بر داده های نهایی و بازنگری شده گمرک) - گزارش سالانه شاخص قیمت کالاهای وارداتی (مبتنی بر داده های نهایی و بازنگری شده گمرک) ✓ گزارش های فوق در سایت مرکز آمار ایران تحت فهرست آمار و داده ها - شاخص های قیمت نیز قابل دسترسی است. ✓ سری زمانی شاخص های قیمت کالاهای وارداتی و صادراتی مبتنی بر داده های مقدماتی از سال ۱۳۹۰ تا کنون در سایت مرکز آمار ایران موجود است. ✓ آمار شاخص های صادرات و واردات (مبتنی بر داده های نهایی) در سالنامه آماری نیز درج می شود. 	<p>۸.۳. دسترسی - انتشار نتایج طرح</p>
<p>اطلاعات این شاخص ها به صورت متداول در پرسشنامه ی سازمان ملل متحد درج و ارسال می شود</p> <p style="text-align: center;">(http://unstats.un.org/unsd/mbs Monthly Bulletin of Statistics Questionnaire)</p>	<p>۸.۴. دسترسی - سایر</p>

۹. ارتباط

۹.۱. ارتباط - نیازهای کاربران

اطلاعات ارائه شده در سایت مرکز آمار ایران و تمامی اصول و رویه‌ها منطبق با قوانین جمهوری اسلامی ایران و قانون تجارت الکترونیک است. گاهی اوقات کاربران درخواست دریافت اطلاعات شاخص‌های قیمت در سطح بسیار جزئی و نه کلی می‌شود. به علاوه به دلیل محرمانگی داده‌ها و ایتیمم بودن اطلاعات شاخص در برخی سطوح، همه مجموعه‌های شاخص قابل انتشار در سطح عمومی نیستند. با این حال در برخی موارد دستیابی به داده‌های خرد امکان پذیر است.

کاربران اصلی و کاربردها

بررسی چگونگی نوسانات قیمت کالاهای وارداتی
بررسی چگونگی نوسانات قیمت کالاهای صادراتی
بررسی روند رابطه مبادله

تهیه آمارهای لازم برای تعدیل حساب‌های ملی به قیمت ثابت

ارزیابی برنامه‌های توسعه اقتصادی

پیش بینی اقتصادی و بودجه بندی

مذاکرات معاملات تجاری

برآورده کردن نیاز کاربران شاخص‌های قیمت کالاهای وارداتی و صادراتی نظیر:

کلیه نهاد ها و سازمان های دولتی نظیر معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور، بانک

مرکزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت کار، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی

متولیان تهیه حساب های ملی

اساتید دانشگاه و دانشجویان، محققان و پژوهشگران اقتصادی

موسسات تحقیقاتی و تحلیلگران بازار، شرکتهای و رسانه ها

سایر سیاستگذاران و برنامه ریزان اقتصادی

۹.۲. ارتباط - تأمین کنندگان آمار

بر اساس ماده ۷ قانون مرکز آمار ایران (محرمانگی) کلیه اطلاعات دریافتی از پاسخگویان و دستگاه‌های اجرایی محرمانه بوده و بر اساس نظام ISMS دسترسی کارشناسان مرکز آمار به داده‌ها به صورت محدود و غیر قابل انتقال (read only) است.

۱۰. بهنگام و به موقع بودن

۱۰.۱. به موقع بودن

بلافاصله پس از دریافت اطلاعات از گمرک و ارزیابی آن‌ها شاخص‌ها محاسبه می‌شوند و در اسرع وقت در اختیار کاربران قرار می‌گیرند. معمولاً این آمار بدون تأخیر و بر اساس تاریخ برنامه‌ریزی شده منتشر می‌شود. ارائه این آمار تابع اصول انتشار داده‌های به‌نگام و به‌موقع در چارچوب تقویم انتشاراتی است. در صورتی که نتایج جدید و به‌نگام بر اساس تقویم انتشاراتی منتشر نشود، مرکز آمار ایران نسبت به اعلام دلایل تأخیر و تاریخ انتشار جدید اقدام می‌نماید.

۱۱. انسجام و مقایسه پذیری

۱۱.۱. مقایسه پذیری -
جغرافیایی

شاخص ها بعد جغرافیایی نداشته و نتایج در سطح کل کشور است.

۱۱.۲. مقایسه پذیری - زمانی

شاخص های قیمت صادرات و واردات از سال ۱۳۹۰ تا کنون تولید شده اند و در جدول ذیل خلاصه از تغییرات مربوط به سال پایه ارائه شده است:

طبقه بندی	سری زمانی	سال پایه	دوره زمانی انتشار	شاخص
HS	پاییز ۱۳۹۲ - ۱۳۸۱	۱۳۸۱	پاییز ۱۳۹۲ - ۱۳۸۱	شاخص قیمت کالاهای صادراتی
HS2017	۱۳۹۹ - ۱۳۹۰	۱۳۹۰=۱۰۰	۱۳۹۹ - ۱۳۹۴	شاخص های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی
HS2017	تاکنون - ۱۳۹۵	۱۳۹۵=۱۰۰	۱۳۹۹ -	شاخص های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی

شاخص قیمت کالاهای صادراتی از ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۲ مبتنی بر آمارگیری است و شاخص های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی از ۱۳۹۴ به بعد بر اساس داده های ثبتی گمرک جمع آوری و محاسبه شدند. سری های زمانی شاخص های قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ بر پایه ی ۱۳۹۰ منتشر شده اند و پس از تغییر پایه، شاخص های قبل از سال پایه بر اساس سال پایه ی جدید (۱۳۹۵=۱۰۰) به منظور مقایسه پذیری تعدیل و سری زمانی آنها ارائه شده است.

۱۱.۳. انسجام

داده های قیمت جمع آوری شده طرح های شاخص قیمت صادرات و شاخص قیمت واردات در موارد زیر مورد استفاده قرار می گیرد:

- ✓ شاخص قیمت صادرات (ریالی و دلاری) مبتنی بر داده های مقدماتی؛
- ✓ شاخص قیمت صادرات (ریالی و دلاری) مبتنی بر داده های نهایی؛
- ✓ شاخص قیمت واردات (ریالی و دلاری) مبتنی بر داده های مقدماتی؛
- ✓ شاخص قیمت واردات (ریالی و دلاری) مبتنی بر داده های نهایی؛
- ✓ رابطه مبادله (ریالی و دلاری) مبتنی بر داده های مقدماتی (و نهایی)؛
- ✓ برآورد حساب های ملی به قیمت ثابت.

۱۲. بازنگری دیتا و تغییر سال پایه

۱۲.۱. بازنگری داده ها

هر گونه تغییرات روش شناختی و تغییرات اساسی در داده ها (مانند تغییر در طبقه بندی) در زمان تغییر اعلام و اطلاع رسانی می شود.

۱۲.۲. تغییر سال پایه

در محاسبه ی یک شاخص قیمت دو رکن اساسی وجود دارد: سبد اقلام شاخص و تغییرات قیمت اقلام این سبد در طول زمان. به دلایل فنی اقلام سبد در سالی که سال پایه نامیده می شود تعیین شده و تغییرات قیمت آنها در طول زمان اندازه گیری می شود. اما با گذر زمان، در سبد شاخص تغییراتی

<p>ایجاد خواهد شد، این تغییرات می‌توانند از دو وجه «نوع» و «وزن» اقلام اتفاق بیفتند. لذا مطابق با توصیه‌های بین‌المللی، بر حسب شرایط هر اقتصادی بهتر است که اقلام سبد سال پایه هر چند سال یکبار که عموماً ۵ سال توصیه شده است، به روز شوند. به این فرآیند «تغییر سال پایه شاخص» گویند. با تغییر سال پایه دقت اندازه‌گیری شاخص افزایش یافته و نتایج شاخص‌های قیمت با واقعیت جوامع تطبیق بیشتری خواهند یافت. تغییر سال پایه یا <i>Rebasing</i> بدین معناست که سال جدیدی به‌عنوان مبنای مقایسه در نظر گرفته شود یا به عبارتی در سال پایه جدید عدد شاخص برابر با عدد ۱۰۰ فرض می‌شود. تغییر سال پایه فرآیندی ضروری است که به فعالیت گسترده، متنوع و زمان‌بر نیاز دارد. فرآیند تغییر سال پایه شاخص‌های صادرات و واردات با بهبود برخی مباحث روش شناختی مانند جایگزینی اقلام فاقد قیمت و نرم افزار بررسی قیمت نسبی از سال ۱۳۹۰ به ۱۳۹۵ انجام شده است.</p> <p>هنگام تغییر سال پایه، بخشی از سری‌های زمانی با وزن به روز شده دوباره محاسبه می‌شود. از این رو ارقام شاخص "اصلاح" می‌شوند. در واقع تا زمانی که عملیات فرآیند تغییر سال پایه به پایان نرسیده و شاخص‌های جدید محاسبه نشوند، انتشار شاخص بر اساس سال پایه‌ی قبلی ادامه می‌یابد. پس از تغییر سال پایه، شاخص‌ها از سال پایه جدید تا دوره‌ی زمانی جاری محاسبه و منتشر می‌شوند ولی شاخص‌های سال‌های قبل از سال پایه بر اساس وزن جدید محاسبه نخواهد شد و صرفاً با استفاده از یک ضریب شاخص‌های دوره‌های قبل از سال پایه به شاخص‌های جدید متصل می‌گردند.</p>	
<p>شاخص‌های قبل از سال پایه‌ی جدید دوباره محاسبه نمی‌شوند و همانطور که در قسمت قبل توضیح داده شد از یک ضریب که از یک نسبت تناسب ساده به دست می‌آید، برای اتصال شاخص‌ها استفاده می‌گردد. با توجه به اینکه سال پایه‌ی جدید بر اساس سال پایه‌ی قبلی محاسبه شده است لذا برای محاسبه‌ی شاخص‌های قبل از سال پایه جدید (که بر اساس سال پایه‌ی قبلی هستند)، کفایت آن‌ها را در عدد ۱۰۰ ضرب و بر متوسط شاخص سال پایه جدید (که بر اساس سال پایه‌ی قبلی است) تقسیم نمود. باید به این نکته توجه داشت که تاریخ «بازنویسی» نمی‌شود، بنابراین نرخ‌های تورم شاخص‌های قبل از سال پایه با این روش تبدیل به سال پایه‌ی جدید تغییر نخواهند کرد.</p>	<p>۱۲.۳. ایجاد پیوستگی شاخص‌ها در دو سال پایه</p>

<p>۱۳. پردازش آماری</p>	
<p>مجموعه داده‌های مورد استفاده در محاسبه‌ی شاخص‌های قیمت کالاهای وارداتی و صادراتی بر اساس داده‌های ثبتی گمرک جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌ی تجارت خارجی تهیه شده است.</p>	<p>۱۳.۱. منابع داده</p>
<p>کلیه اطلاعات دریافتی در جزئی‌ترین سطح ممکن شامل ارزش ریالی، ارزش دلاری، وزن و سایر مشخصات برای کد تعرفه‌های ۸ رقمی <i>HS</i> کالاهای صادراتی و وارداتی بوده و طی دوره‌های فصلی از گمرک جمهوری اسلامی ایران دریافت می‌شوند.</p>	<p>۱۳.۲. فراوانی جمع آوری داده</p>
<p>نامه نگاری، دریافت، ارزیابی و آماده سازی داده‌های مذکور توسط کارشناسان دفتر شاخص قیمت انجام می‌شود.</p>	<p>۱۳.۳. جمع آوری داده‌ها</p>

<p>بررسی قیمت‌ها در چندین مرحله در نرم افزار قیمت نسبی شاخص‌های صادرات و واردات صورت می‌گیرد. با توجه به حجم بالای داده‌های گمرک ارزیابی داده‌ها اهمیت بالایی دارد و لذا در مرحله‌ی اول داده‌های پرت قیمت (داده‌های ناسازگار در هر رشته مشخصات با سایر داده‌های آن رشته) شناسایی و حذف می‌شوند. سپس قیمت نسبی مظنه بر اساس کد تعرفه و یک دسته مشخصات تعیین شده محاسبه می‌گردد و در این مرحله نیز داده‌های پرت شناسایی و حذف می‌گردند. آخرین مرحله، بررسی قیمت نسبی قلم است و شناسایی قیمت‌های نسبی نامناسب بر اساس شرایط اقتصادی و ویژگی‌های گروه‌های کالایی هر دوره بر حسب شرایط بازنگری می‌شوند.</p>	<p>۱۳.۴. اعتبارسنجی داده‌ها</p>
<p>محاسبه شاخص</p> <p>محاسبات شاخص بر اساس فرمول لاسپیرز (که در قسمت ۴ ارائه شده است) صورت می‌گیرد. ابتدا شاخص قلم بر اساس فرمول اولیه جونز که میانگین هندسی مظنه‌های زیرمجموعه‌ی آن قلم است محاسبه می‌شود و سپس شاخص‌های رده‌های بالاتر بر اساس سلسله مراتب طبقه بندی با استفاده از فرمول لاسپیرز محاسبه می‌گردند که در واقع همان میانگین وزنی شاخص‌های اقلام زیر مجموعه‌ی خود هستند. اقلام سبد، کلیه کد تعرفه‌های موجود در طبقه بندی HS از کالاهای وارداتی (یا صادراتی) هستند که در سال ۱۳۹۵ وارد کشور (یا از کشور صادر) شده اند. وزن متناظر هر قلم نیز ارزش واردات (یا صادرات) متناسب به آن قلم در سال پایه است که از گمرک جمهوری اسلامی ایران دریافت می‌شود.</p>	<p>۱۳.۵. تدوین داده‌ها</p>